

Grey Scale #13

Part Code ST1316
DANES PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OP

AON wewn. 4699/95

Do użytku służbowego

Egz. nr 2

Plk dr hab. Romuald MAŃKOWSKI

ZASADY SZTUKI OPERACYJNEJ WE WSPÓŁCZESNEJ LOGISTYCE WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

WARSZAWA

60516

1995

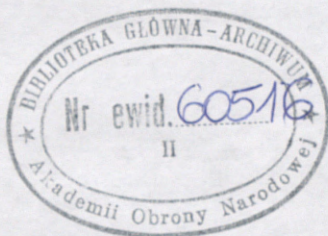
AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

AON wewn. 4699/95

~~Do użytku służbowego~~

Egz. nr ... 2

Płk dr hab. Romuald MAŃKOWSKI

ZASADY SZTUKI OPERACYJNEJ WE WSPÓŁCZESNEJ LOGISTYCE WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
1. Zasady zabezpieczenia logistycznego sił powietrznych w innych armiach	6
2. Czynniki warunkujące jakość zabezpieczenia logistycznego wojsk lotniczych i obrony powietrznej	14
3. Wpływ zasad sztuki operacyjnej na system logistyczny wojsk lotniczych i obrony powietrznej	17
4. System logistyczny wojsk lotniczych i obrony powietrznej	29
5. Funkcjonowanie systemu logistycznego wojsk lotniczych i obrony powietrznej	33
6. Zasady sztuki operacyjnej w kierowaniu systemem logistycznym wojsk lotniczych i obrony powietrznej	36
7. Formy, metody i środki kierowania w systemie logistycznym wojsk lotniczych i obrony powietrznej	42
ZAKOŃCZENIE	51
BIBLIOGRAFIA	52
ZAŁĄCZNIK	53

WSTĘP

Współczesne Wojska Lotnicze i Obrony Powietrznej (WLOP) to nowoczesne wojska lotnicze (WL), wojska raketowe (WR) i wojska radiotechniczne (WRt), nasycone techniką wymagającą wielkich ilości środków bojowych, paliwa, modułów (części) zapasowych, wszelkiego rodzaju usług (od przeglądu technicznego do remontu, od pomocy medycznej do utrzymania infrastruktury itp.). Muszą one otrzymać wsparcie w postaci organizacyjnie zwartej systemu logistycznego funkcjonującego bez zarzutu, systemu operatywnego, zdolnego przewidzieć i zaspokoić potrzeby walczących WLOP.

Organizując więc obecnie zabezpieczenie logistyczne WLOP nie można nie kierować się zasadami sztuki operacyjnej, czy obejść się bez metod naukowych (programów komputerowych, matematycznych, kalkulacji itp.). Nie można też wyobrazić sobie zabezpieczenia logistycznego WLOP bez ścisłego sprzęgnięcia jego organów z zapleczem, bez rozbudowy infrastruktury w okresie pokoju - np. sieci lotnisk (baz lotniczych), magazynów i składów, linii komunikacyjnych, rurociągów itp.

Ta wzrastająca zależność nowoczesnych WLOP od zaplecza w pewnym sensie zaciera dotychczasowy, tradycyjny podział na "front" i "zaplecze". Stąd podczas organizacji systemu logistycznego WLOP duże znaczenie ma stosowanie ogólnych zasad sztuki operacyjnej. Właśnie interpretacje zasad sztuki operacyjnej w odniesieniu do organizacji systemu logistycznego WLOP oraz wykonywania zadań przez ten system jest treścią tego opracowania.

1. ZASADY ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO SIŁ POWIETRZNYCH W INNYCH ARMIACH

Specjaliści wojskowi podkreślają, że podobnie jak w przeszłości w taktyce i sztuce operacyjnej, zabezpieczenie logistyczne wojsk w działaniach bojowych nadal odgrywa ważną rolę, a w warunkach współczesnego pola walki nabiera coraz większego znaczenia, ponieważ przed siłami powietrznymi (SP) stawia się wyższe wymagania w zakresie mobilności, manewrowości, współdziałania itp. Przebieg i wyniki walk zależą bezpośrednio od stopnia zabezpieczenia logistycznego realizacji dostaw we właściwym czasie oraz możliwości uzupełniania strat w sile żywej (porażeni i chorzy), uzbrojeniu, sprzęcie i technice wojskowej.

Zdaniem np. dowództwa amerykańskiego, wszystkie wyszczególnione uwarunkowania stanowią treść zadań zabezpieczenia logistycznego. Praktyka dotychczasowych wojen potwierdza, że do realizacji tych zadań zawsze brakowało sił i środków, podobnie zresztą jak batalionów bojowych, czołgów czy artylerii. Z tego względu, na współczesnym polu walki coraz istotniejszego znaczenia nabiera możliwie efektywne wykorzystywanie posiadanych zasobów, co jednak w decydującym stopniu jest determinowane precyzją zasad zabezpieczenia logistycznego i umiejętnością ich optymalnego stosowania zależnie od sytuacji.

Wypracowywanie zasad zabezpieczenia logistycznego opiera się na przepisach regulaminów walki i ogólnych założeniach sztuki wojennej. Stanowią one podstawę do właściwego pojmowania prawidłowości zabezpieczenia logistycznego współczesnych operacji i działań bojowych, umożliwiają także spojrzenie w przyszłość, pozwalają przewidzieć nowe tendencje, określić bliższe i dalsze perspektywy. Właściwe pojmowanie i głęboka znajomość treści zasad obowiązujących w wojskach potencjalnego przeciwnika, dają możliwość przewidywania działalności jego logistyki w czasie wojny i podjęcia odpowiednich przeciwdziałań.

Żadna z wypracowanych w czasie pokoju zasad zabezpieczenia tyłowego w działaniach wojennych, nie może być stosowana bezkrytycznie jako nakaz i nie może stanowić podstawy do szablonowego działania. Każda z nich zawiera podstawową ideę, pozostawia jednak szerokie pole do elastycznego jej stosowania w zależności od wynikających sytuacji. Podstawowa część zasad zabezpieczenia logistycznego określa - bezpośrednio lub pośrednio - stopień odpowiedzialności każdego odpowiedzialnego za realizację głównych przedsięwzięć na korzyść ognia operacyjnego lub taktycznego, na szczeblu którego one występują. Większość zasad zawiera zalecenia ukierunkowane na osiągnięcie maksymalnych efektów przy optymalnym użyciu sił i środków logistycznych.

Ograniczona do przytoczonych w sposób lapidarny poglądów specjalistów zachodnich na temat znaczenia zasad zabezpieczenia logistycznego SP, dalsza część podrödziału dotyczy ich rangi i treści szczegółowych. Istnieje ku temu wiele przesłanek. Po pierwsze, zasady te są ostatnio szeroko komentowane w zachodniej prasie wojskowej, a niektórym z nich nadaje się nowy sens i nową treść. Po drugie, w zachodnich publikacjach wojskowych coraz częściej określa się cele działania logistyki, główne zadania systemu zabezpieczenia logistycznego i zasady współdziałania jego elementów. Po trzecie, szczegółowa analiza tych zasad umożliwi także poznanie zasad organizacji zabezpieczenia logistycznego SP obowiązujących w NATO.

W ostatnich latach wielu specjalistów zachodnich podejmowało próby sformułowania ogólnych zasad zabezpieczenia logistycznego sił zbrojnych w czasie wojny, które byłyby jednakowo przydatne na wszystkich szczeblach dowodzenia. Najszersze badania w tym zakresie prowadzili amerykańscy specjaliści wojskowi, a najlepsze rezultaty uzyskał James

Huston¹, formułując 14 zasad, które mogłyby - zdaniem specjalistów zachodnich - stanowić podstawę opracowywania odpowiednich dokumentów zabezpieczenia logistycznego wojsk.

Następnie, wypracowane zasady poddano ocenie specjalistów, którzy rozpatrywali je od strony ich przydatności na współczesnym polu walki. Uwzględniono przy tym doświadczenia nie tylko z wojen w Korei i Indochinach, lecz także z wojen i konfliktów lokalnych, jakie w ostatnim trzydziestolecu miały miejsce w różnych rejonach świata.

W wyniku przeprowadzonych prac badawczych, amerykańscy specjaliści wojskowi sformułowali **dziewięć głównych zasad zabezpieczenia logistycznego**, przypisując im odpowiednie, przedstawione poniżej treści:

1. Zadanie to termin zawierający w sobie cel, przeznaczenie, oczekiwane i konieczne wyniki. Istota tej zasady sprowadza się do zalecenia, że logistyka zobowiązana jest (przez odpowiednie działania) zabezpieczyć wykorzystanie potencjalnych możliwości bojowych, siły ogniowej i uderzeniowej wojsk w każdej sytuacji, wspierać je w osiągnięciu celów taktycznych, operacyjnych i strategicznych. Jest bowiem pewne, że wojska niezabezpieczone odpowiednio pod względem logistycznym nie są zdolne do wykonywania swoich zadań. Zasada ta sugeruje konieczność stawiania logistyce zadań realnych do wykonania w nakazanym czasie i zakresie. Powinny je warunkować możliwości różnych gałęzi gospodarki w sferze zabezpieczenia sił zbrojnych, a także zdolności produkcyjne, transportowe, ewakuacyjne i inne wojsk, organów logistycznych i ich grupowań na poszczególnych teatrach działań.

Zasada ta podkreśla także konieczność precyzyjnego formułowania zadań jednostkom podległym, dokładnej znajomości przez dowódcę

¹ James Huston, historyk wojskowości, autor wielu prac z dziedziny zabezpieczenia logistycznego.

zarówno każdego pododdziału, jak i jednostki i obiektu logistycznego (którym zadania są stawiane) oraz przewidywania możliwych do osiągnięcia wyników w zakresie logistycznego zabezpieczenia wojsk.

Stosując treść tej zasady, dowódcy, szefowie sztabów i służb logistycznych wszystkich szczebli, po otrzymaniu zadania, powinni w możliwie krótkim czasie określić możliwości i sposób jego wykonania, a także wielkość i rodzaj niezbędnych do realizacji tego celu sił, środków i zasobów. Jeżeli zadanie nie może być wykonane w pełnym zakresie i nakazanych terminach, szef logistyki zobowiązany jest niezwłocznie meldować o tym dowódcy i szefowi logistyki wyższego szczebla, przedstawiając swoje propozycje co do kolejności realizacji przedsięwzięć związanych z otrzymanym zadaniem i posiadanymi siłami lub prosić przełożonego o dodatkowe siły i środki.

Aby wyeliminować przypadek otrzymania zadania nierealnego do wykonania, szef służby logistycznej powinien na bieżąco (w określonych terminach i ustalonych kanałami) meldować przełożonemu (dowódcy) o aktualnym stanie podległych mu sił i środków, ich faktycznych możliwościach w zakresie realizacji zadań oraz ewentualnej konieczności udzielenia pomocy przez ogniwo wyższego szczebla służby logistycznej.

2. Z tyłów do frontu. Zgodnie z zasadą: wyższy szczebel odpowiada za dostarczenie środków materiałowych do szczebla podległego; dowódca i szef służby logistycznej powinni być maksymalnie odciążeni od spraw związanych z napływem środków materiałowych; siły i środki logistyczne zobowiązane są do podążania za zabezpieczanymi przez nie wojskami; środki materiałowe powinny być dostarczane do niższych ogniw z pominięciem szczebli pośrednich; niezbędna jest ciągła kontrola dostaw środków materiałowych do odbiorców.

Jednym z głównych czynników ograniczających możliwości systemu zabezpieczenia logistycznego jest czas. Stąd też walka o wygranie na

czasie powinna być prowadzona we wszystkich płaszczyznach. Ponieważ ramię dowozu środków materiałowych pozostaje w zasadzie wartością, która podlega niewielkim zmianom, zyskanie na czasie możliwe jest przede wszystkim przez zwiększenie szybkości przepływu zaopatrzenia z wyższego szczebla do niższego, ograniczenie do minimum ilości pośrednich punktów przeładunkowych, a także skrócenie dróg zaopatrzeniowych i ulepszenie operacji technologicznych. Dowództwo amerykańskich wojsk reprezentuje pogląd, że ruchliwość logistyki powinna być taka sama, jak ruchliwość zabezpieczanych przez nie wojsk (lub większa). Praca logistyków "z marszu" i z krótkich zatrzymań uważana jest za najbardziej prawidłowy sposób ich działania.

3. Adekwatność, to zasada łącząca w sobie następujące tezy: ilościowa zgodność przewidywanych na potrzeby działania (operacji) - masy, objętości oraz jednostek sił i środków logistyki z faktycznym stanem posiadania; zgodność zakończenia ześrodkowania i gromadzenia niezbędnych sił i środków z czasem rozpoczęcia walki (operacji); przestrzeganie takiej kolejności realizacji przedsięwzięć z zakresu zabezpieczenia logistycznego, która odpowiadałaby ważności zadań wykonywanych przez wojska. Stosowanie tej zasady ma zoptymalizować problem naliczenia potrzeb materiałowych stosownie do wymogów sytuacji. Od tego bowiem w dużej mierze zależy ostateczny sukces, gdyż zarówno nadmiar, jak i brak środków walki mogą stworzyć pewne komplikacje. Zostało już bowiem udowodnione, że nadmierne ześrodkowanie sił logistycznych, nagromadzenie zbyt dużej ilości zapasów utrudnia działanie organów logistycznych, ogranicza ich ruchliwość, wydłuża terminy wymiany zapasów, wymaga dodatkowego wydzielania sił i środków do prac przeładunkowych, zapewnienia ich ochrony itp. Problem ten z całą ostrością przejawiał się w czasie agresji Stanów Zjednoczonych w Wietnamie, gdzie w swoim czasie nagromadzono środki materiałowe w ilości znacznie przewyższającej rzeczywiste

potrzeby wojsk amerykańskich. Wskutek tego zaistniała wówczas potrzeba wydzielenia znacznych sił i środków do zabezpieczenia funkcjonowania składów, baz, systemu komunikacji i innych obiektów. Tworzenie nadmiernych zapasów wywiera także negatywny wpływ na wprowadzanie nowych, ulepszonych środków zaopatrzenia. Z powyższego wynika wniosek, że sens zasady "adekwatność" polega na tym, że potencjalne możliwości systemu zabezpieczenia logistycznego powinny odpowiadać rzeczywistym potrzebom wojsk.

4. Elastyczność, to jedna z głównych zasad zabezpieczenia logistycznego. Jej znaczenie merytoryczne to gotowość logistyki do wykonania zadań w każdej sytuacji. Zasada ta zaleca unikanie szablonowości w określaniu sposobów wykorzystania sił i środków, wymaga przejawiania rozwaznej inicjatywy ze strony organizatorów i wykonawców zadań z zakresu zabezpieczenia logistycznego. Spełnienie tej zasady może być zapewnione tylko wtedy, gdy przy wypracowywaniu decyzji zostaną uwzględnione wszystkie, najbardziej prawdopodobne warianty rozwoju sytuacji, co z kolei ułatwi precyzowanie decyzji. Zasada ta wyklucza wpływ na nią elementów przypadkowości i zaskoczenia, zaś jej stosowanie zapewnia się ciągłością procesu udoskonalenia systemu zabezpieczenia logistycznego wojsk jako całości oraz, w miarę potrzeb, ulepszania jego elementów składowych.

5. Ruchliwość jest uzupełnieniem zasady "elastyczności" systemu zabezpieczenia logistycznego; odnosi się do zapewnienia wysokiej ruchliwości i niezawodności środków (transportowych, łączności i innych), a także do szybkiego przystosowywania się do różnych sytuacji.

6. Ekonomiczność. W treści tej zasady uwzględniono, że w większości przypadków zasoby logistyczne będą ograniczone, a więc i potrzeby wojsk będą zaspokojone tylko częściowo. Chodzi o to, że w trakcie działań wojennych konieczne będzie sterowanie rozmiarami i zakresem produkcji wszystkich rodzajów środków materiałowych, ponieważ ich

niedostatek, jak i nadmiar, są jednakowo niebezpieczne dla właściwego funkcjonowania systemu zabezpieczenia logistycznego.

7. Ciągła informacja o zapotrzebowaniu na środki materiałowe, ich stanie, lokalizacji, zużyciu, stratach, uzupełnieniu itd. warunkuje efektywność planowania zabezpieczenia materiałowego, jego organizacji, podział, ekonomię - taka jest główna treść omawianej zasady. Precyzuje ona, że wszelkie przygotowania logistyki mogą się okazać mało skuteczne, jeżeli nie będą one oparte na pełnej i wiarygodnej informacji. Rzecz w tym, aby nawet niepomysłne meldunki związane z funkcjonowaniem systemu zabezpieczenia logistycznego były zawsze obiektywne, bowiem tylko posiadanie wiarygodnych informacji umożliwi zapewnienie odpowiedniego wsparcia logistycznego we właściwym miejscu i czasie, to znaczy tam, gdzie jest ono naprawdę niezbędne.

Zasada ta z jednej strony zaleca konieczność odnawiania i doskonalenia środków materiałowych, a z drugiej - łączenie odpowiedzialności wojskowej i cywilnej za dostawy z produkcji wojennej.

Amerykańscy autorzy zasad uważają, że do systemu zabezpieczenia logistycznego stworzonego w czasie pokoju nie powinno się wnosić większych zmian w okresie bezpośrednio poprzedzającym początek wojny. Ich zdaniem, niedopuszczalna jest zwłaszcza radykalna jego przebudowa, bowiem system ten jest strukturą skomplikowaną i wszelkie próby jego uproszczenia z pewnością skończą się niepowodzeniem.

8. Jednolite kierowanie. Zasada ta potwierdza, że kierowanie zabezpieczeniem logistycznym jest jedną z funkcji kierowania wojskami oraz że ogólne wymogi w organizowaniu kierowania wojskami w pełni odnoszą się do kierowania logistyką. Wynika stąd, że dowódcy powinni ponosić taką samą odpowiedzialność za zabezpieczenie logistyczne, jak i za organizację i prowadzenie walki. Rozgraniczanie odpowiedzialności za rozwiązywanie zagadnień operacyjnych i zagadnień zabezpieczenia logistycznego jest bezsensowne, ponieważ są to różne aspekty tego

samego problemu, tyle że na różnych szczeblach. W tym kontekście zasada "jednolitego kierowania" zaleca, aby przy wykonywaniu głównego zadania bojowego, wszystkie elementy systemu zabezpieczenia logistycznego funkcjonowały pod ogólnym kierownictwem dowódcy.

9. Bezpieczeństwo. Treść tej zasady narzuca realizację całego kompleksu przedsięwzięć w zakresie ochrony i obrony obiektów logistycznych przed oddziaływaniem przeciwnika.

2. CZYNNIKI WARUNKUJĄCE JAKOŚĆ ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

Rozważania o zasadach sztuki operacyjnej i stosowaniu ich w odniesieniu do logistyki WLOP mają na celu wskazanie, że należy je stosować nie tylko w odniesieniu do planowania i prowadzenia zbrojnych działań wojennych², ale także w odniesieniu do funkcjonowania układów (systemów) "zabezpieczających" (wspierających) te działania w tym i układu logistycznego wojsk. Logistyka wojsk jest bowiem integralnym "modułem" sił zbrojnych RP (SZRP) stanowiącym o możliwościach prowadzenia przez wojska pierwszorzutowe³ (zołnierzy, pododdziały, oddziały, związki taktyczne, związki operacyjno-taktyczne itd.) zbrojnych działań wojennych, wyrażających się walką, bitwą operacyjną, bitwą strategiczną⁴.

Podążając dalej za rozumowaniem odnośnie podziału zbrojnych działań wojennych na walkę zbrojną, przemieszczenie wojsk i pogotowie zbrojne stwierdzić można, że udział logistyki w każdym z "modułów" zbrojnych działań wojennych jest nieodzowny, co najwyżej występuje w różnym zakresie i charakteryzuje się potrzebą określonej dynamiki działania.

Udział logistyki w zabezpieczeniu bezpośredniej walki zbrojnej jest konieczny i jest to wykorzystywanie "potencjału logistycznego" nagromadzonego w układzie logistycznym sił zbrojnych w czasie zagrożenia wojną lub przed rozpoczęciem kolejnej operacji podczas trwających już

² Stanisław Koziej w książce *Teoria sztuki wojennej* dzieli zbrojne działania wojenne na działania taktyczne, operacyjne i strategiczne (Wyd. Bellona 1993, s. 14).

³ Przez wojska pierwszorzutowe należy rozumieć pododdziały, oddziały, ZT, ZTO, ZO będące w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem i prowadzące z nim walkę, bitwę.

⁴ S. Koziej, *Teoria...*, op. cit., s. 15.

działań bojowych. Będzie to ten okres, w którym siły i środki układu logistycznego wojsk, w tym WLOP, wykonują największą pracę, tzn. dostarczanie do wojsk zaopatrzenia i realizowania usług specjalistycznych bezpośrednio na pierwszej linii lub poza strefą bezpośredniego starcia z przeciwnikiem⁵.

Aby system był skuteczny, siły i środki układu logistycznego WLOP muszą być odpowiednio zorganizowane stosownie do potrzeb i znaleźć się tam, gdzie są oczekiwane. Stąd manewrowanie siłami i środkami logistycznymi w toku operacji jest konieczne.

Jednym z zasadniczych zadań systemu logistycznego WLOP na wszystkich szczeblach dowodzenia jest dowóz zaopatrzenia do wojsk.

Dowóz środków materiałowych realizowany jest we wszystkich etapach działań bojowych tzn. od ich organizowania poprzez planowanie do realizacji zadań.

Ponieważ siły i środki logistyczne WLOP to nic innego jak odpowiednio wyszkolony i wyposażony stan osobowy o różnych specjalnościach i zorganizowany w stosowne do celów oraz zadań struktury organizacyjno - funkcjonalne wewnętrzne i zewnętrzne stanowiące określony układ (system), to jednak realizacja zadań zabezpieczenia logistycznego zależy przede wszystkim od jakości stanu osobowego (żołnierzy i osób cywilnych) wchodzącego w skład układu (systemu).

O jakości stanu osobowego stanowiąc będą jego umiejętności specjalistyczne (teoretyczne i praktyczne) nabyte w cywilu oraz podczas kształcenia i szkolenia wojskowego. Od tego oraz umiejętności kierowniczych przełożonych określonego szczebla zależeć będzie właściwe wykorzystanie istniejącego potencjału umiejętności, nawyków, zdolności itp. stanu osobowego w celu skutecznego i sprawnego wykonania zadań logistycznych.

⁵ S. Koziej, *Teoria...*, op. cit., s. 15.

Drugim, obok stanu osobowego, głównym czynnikiem warunkującym jakość zabezpieczenia logistycznego WLOP są środki logistyczne, czyli środki materiałowe i urządzenia, narzędzia służące do realizacji zadań logistycznych tzn. świadczenie usług na rzecz walczących WLOP. Są te środki coraz doskonalsze jak i doskonalsze są środki walki. Zaliczamy do tych środków logistycznych zarówno środki typu ogólnowojskowego jak i specjalistyczne, specyficzne dla WLOP, przy czym masa tych środków jaką należy dostarczyć żołnierzom stale wzrasta.

Kolejnym czynnikiem warunkującym jakość zabezpieczenia logistycznego WLOP są jego struktury organizacyjno-funkcjonalne. Te struktury to nic innego jak zorganizowany, odpowiednio do zadań i wymagań wynikających z warunków i przeznaczenia, układ strukturalno-funkcjonalny ogniw stanowiących system (struktura zewnętrzna) oraz struktur funkcjonalno-strukturalnych samych ogniw (struktura wewnętrzna).

Te struktury funkcjonują i oddziałują na nie określone sprzężenia zarówno wewnątrz systemu jak i te oddziałujące na system z zewnątrz.

Sprzężenie - to relacje zachodzące w tym przypadku w systemie logistycznym WLOP pomiędzy podsystemami (układami) go stanowiącymi (relacje wewnętrzne) oraz między systemem a otoczeniem (relacje zewnętrzne). W systemie tym relacje wynikają z podległości służbowej i specjalistycznej (funkcjonalnej) i wpływają na sposób i jakość wykonywanego zadania (relacje współdziałania i informacyjne).

Otoczeniem dla systemu logistycznego WLOP są ich rzuty bojowe, system logistyczny przełożonego, sąsiadów, infrastruktura logistyczna kraju, zasoby miejscowe, świadczenia rzeczowe i zdobycze wojenne i inne warunki mające wpływ lub biorące udział w realizacji zadań logistycznych w ramach systemu. Otoczenie może wywierać pozytywny (pożądany) lub negatywny (niepożądany) wpływ na system.

Logistyka WLOP funkcjonuje jako integralna część (podsystem) system sił zbrojnych RP. System ten stanowi dla logistyki WLOP otoczenie zewnętrzne.

3. WPŁYW ZASAD SZTUKI OPERACYJNEJ NA SYSTEM LOGISTYCZNY WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

Zasady sztuki operacyjnej to filozofia działania, w której zdobycze historyczne, a przede wszystkim praktyczny ich aspekt winien znaleźć odzwierciedlenie i być podstawowym przyczynkiem uzasadniającym potrzeby tworzenia określonego układu wsparcia logistycznego WLOP.

Istotą lub wykładnią tego jest zachowanie uzasadnionej, określonej samodzielności logistycznej WLOP każdego szczebla kierowania (a zatem i wykonawczego), bez konieczności odwoływania się do przełożonych podczas realizacji każdego otrzymanego zadania.

Współcześni teoretycy wojskowi⁶ w swoich opracowaniach wymieniają różne liczby i różnie określają prawa oraz "wyprowadzają" z nich zasady walki zbrojnej wskazując na inne (różne) jako podstawowe. Należy jednak zaznaczyć, że każdy z nich uważa, że "są to historycznie ukształtowane reguły przygotowania i prowadzenia zbrojnych działań wojennych, będące podstawą racjonalnej działalności dowództw i wojsk w skali taktycznej, operacyjnej i strategicznej. W zależności od skali działań można mówić o zasadach sztuki wojennej w ujęciu taktycznym, operacyjnym lub strategicznym. W każdym jednak wypadku stosowanie ich jest niezbędnym warunkiem uzyskania, utrzymania i wykorzystania przewagi ilościowej i jakościowej (w tym sytuacyjnej) nad przeciwnikiem, by przy jak najmniejszych stratach własnych osiągnąć cel walki, operacji, kampanii (wojny) w możliwie najkrótszym czasie"⁷.

Do podstawowych praw walki zbrojnej zalicza się prawo zależności sposobów i form walki zbrojnej od jej materialnej podstawy oraz prawo

⁶ Między innymi prof. dr Kazimierz Nozko, prof. dr hab. Stanisław Koziej, prof. dr Julian Kaczmarek i inni.

⁷ S. Koziej, *Teoria...*, op. cit., s. 68.

zależności przebiegu walki zbrojnej od stosunku sił (potencjałów bojowych) ⁸.

Ponieważ na potencjał bojowy poważny wpływ wywiera potencjał logistyczny walczących wojsk, śmiało można stwierdzić, że zasady sztuki wojennej mają zastosowanie w procesie organizacji, planowania i realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego wojsk, w tym WLOP. I choć w procesie tym inny będzie zapewne wymiar, skutek, zakres realizowania określonej zasady w konkretnym zadaniu, sytuacji czy też na konkretnym szczeblu dowodzenia, i będą te zasady uwzględniane różnie co do skali zastosowania oraz następstw, to jednak przejawiać się będą w różnych formach i stanowić jednak będą realizację tej samej zasady.

Uznać więc można, że rzeczywiście zasady ⁹ sztuki wojennej to ogólne normy ¹⁰ racjonalnego i skutecznego postępowania dowódców (kierowników, szefów, oficerów sztabu) oraz działania wojsk w okresie przygotowania i prowadzenia operacji (walki i bitwy), to podstawowe reguły ¹¹, według których prowadzi się działania wojenne.

⁸ S. Koziej, *Teoria...* op. cit., s. 68.

⁹ Zasada - to podstawowa norma postępowania uznana przez kogoś za obowiązującą. *Słownik języka polskiego*, t. 3, wyd. PWN 1981, s. 954.

¹⁰ Norma - 1) to ustalona, ogólnie przyjęta zasada, reguła, wzór, przepis (...). *Słownik wyrazów obcych*, wyd. PWN, Warszawa 1980, s. 514;

2) wszelka wypowiedź dotycząca tego "co powinno być" w szczególności zaś wyrażająca wskazanie (zalecenie, dyrektywa) określonego sposobu postępowania w określonej sytuacji; każda norma wyznacza obowiązek (powinność) takiego, a nie innego zachowania się (postępowania) w danych warunkach (zwłaszcza podjęcia lub zaniechania pewnych czynności) w celu spowodowania stanu rzeczy uznanego za pozytywny lub pożądany ze względu na przyjęte wartości. Wypowiedzi zaliczane do norm zawierają zazwyczaj tzw. zwroty normatywne np. "trzeba", "należy", "powinien", "musi". Postępowanie niezgodne z normami wiąże się zwykle z określonymi sankcjami. *Encyklopedia powszechna PWN*, t. 2, Warszawa 1985, s. 295.

¹¹ Reguła - zasada, prawidło postępowania, twierdzenie ogólne, sprawdzające się w większości przypadków. *Słownik języka polskiego*, t. 3, wyd. RWN 1981, s. 36.

Podstawowe zasady sztuki wojennej to: cel i celowość działania, przewaga, masowanie, manewr, ciągłość działań, synergiczność (współdziałanie), zabezpieczenie działań, utrzymanie zdolności bojowej.

Głębokie poznanie istoty i treści zasad sztuki wojennej oraz umiejętne zastosowanie w konkretnych warunkach stanowi o sprawności działania systemu logistycznego WLOP i decydować będzie o jego przydatności, randze i roli.

Zastanówmy się zatem jak te zasady sztuki wojennej korespondują, uzewnętrzniają się w działalności systemu logistycznego WLOP? Co jest istotą i treścią zasad? Jaką rolę spełniają w odniesieniu do sposobu wykonywania zadań przez system na korzyść rzutów bojowych WLOP?

Zasada masowania (ekonomii) sił wyraża się w angażowaniu sił i środków logistycznych WLOP do wykonania głównych zadań logistycznych kosztem drugoplanowych oraz skupienie ich wysiłku logistycznego w decydującym miejscu i czasie. W odniesieniu do zabezpieczenia logistycznego WLOP najlepiej oddaje sens ekonomii sił powiedzenie Gamelienna: "dla każdego zadania to, co jest potrzebne - nic więcej ponad to, co jest potrzebne - wtedy, kiedy jest potrzebne i w taki sposób w jaki jest potrzebne"¹². Zasada ta (wymienne nazywana zasadą koncentracji, ześrodkowania wysiłku, koncentracji wysiłku, masowania lub zasadą ekonomii sił) stanowi podstawowy warunek zapewnienia (poprzez ciągłość, żywotność zabezpieczenia logistycznego) powodzenia w walce i bitwie (osiągnięciu celu działań). Z zasadą tą ściśle powiązane jest osłabienie działania sił i środków systemu logistycznego WLOP na innych (drugich) kierunkach działania. Jest to jednak ryzyko wkalkulowane. Ześrodkowanie sił i środków logistycznych dokonuje się ściśle w określonym miejscu i czasie w celu

¹² F. Skibiński, *Rozważania o sztuce wojennej*, AON 1991, s. 447.

wykonania postanowionego zadania bojowego przez WLOP, przy wszechstronnym zabezpieczeniu bojowym i logistycznym.

Jedno z podstawowych praw sztuki wojennej mówi, że zasadniczym warunkiem wygrania każdego starcia zbrojnego, a więc walki, bitwy czy wojny, jest uzyskanie nad przeciwnikiem przewagi. Przewaga na polach bitew przybierać może postaci różne. Najprostszą jej formą jest przewaga fizyczna (liczebna lub materialna). Brak takiej przewagi może częściowo być zastąpiony czynnikami uzupełniającymi, które zresztą są zawsze niezbędne do wygrania bitwy, a mianowicie: przewagę sztuki wojennej (przewaga względna, uzyskiwana przez ekonomię sił, wyszkolenie żołnierzy, uzyskanie czynnika zaskoczenia), przewagę moralną (nastrój moralny dowódców i wojska). Te dwa ostatnie czynniki mogą jednak tylko do pewnego stopnia uzupełnić brak przewagi liczebnej i szczególnie materialnej. Jeden z najbardziej znanych teoretyków wojskowych S. Mossor przekonywał¹³, że "przewaga dwukrotna zdaje się stanowić w działaniach maksymalną granicę sztuki wojennej i siły moralnej". Można w każdym razie stwierdzić, że uzyskanie rozstrzygającego, zaznaczam - rozstrzygającego zwycięstwa na polu bitwy nad przewagą przeciwnika nie ma w nowożytnej historii wojen potwierdzenia. Można, w takim układzie (stosunku) sił co najwyżej przeciągać walkę, można nawet zyskiwać chwilowe powodzenie, ale wynik końcowy, rozstrzygający kampanię, jest - poza wypadkami zupełnie wyjątkowymi - z zasady niepomysłny¹⁴. Stwierdzenie to ma odbicie i w obecnych możliwościach Wojska Polskiego. Zdajemy sobie bowiem sprawę z olbrzymich dysproporcji potencjałów militarnych Polski i jej prawdopodobnych przeciwników.

¹³ S. Mossor, *Sztuka wojenna w warunkach nowoczesnej wojny*, wyd. 1986, s. 209.

¹⁴ Tamże, s. 209.

Przewaga - zasada ta stanowi swoistą prawidłowość. Niezależnie bowiem od uzyskania zaskoczenia do pobicia przeciwnika, trzeba mieć przewagę nad nim na kierunku, na którym szuka się rozstrzygnięcia w operacji przeciwpowietrznej i powietrznej nie tylko w sile żywej (personelu latającym, obsługę wyrzutni raketowych i systemów radiotechnicznych) i środkach (statkach powietrznych, wyrzutniach raketowych, czy stacjach radiolokacyjnych itp.), ale i w innych środkach zabezpieczenia i wsparcia logistycznego. Przewaga ta w odniesieniu do np. sił i środków logistycznych wiąże się z zasadą masowania wysiłku sił i środków logistycznych w decydującym miejscu i czasie i dlatego należy te zasady łączyć. W WLOP polegać to będzie na gromadzeniu, dostarczaniu sprzętu i środków w pierwszej kolejności do tych jednostek WLOP, które wykonają zadanie główne na głównym kierunku (rejonie) działań bojowych. Nie wolno dopuścić w żadnym wypadku np. w działaniach bojowych lotnictwa do takiej sytuacji, w której jego działalność bojowa byłaby osłabiona przez brak środków logistycznych i przez to nie oddziaływanie przeciwnika, a brak tych środków decydowałby o powodzeniu działań. Fakt ten (braku środków logistycznych) szczególnie w działaniach manewrowych (wahadłowych) lotnictwa WLOP wynikać może głównie z mniejszej ruchliwości transportu naziemnego w stosunku do manewrowości rzutów bojowych (powietrznych) lotnictwa, z uwzględnieniem także stopnia zniszczenia systemu komunikacyjnego.

Ponieważ rzuty naziemne lotnictwa (wyluczając wykorzystanie lotnictwa transportowego) nigdy nie osiągną ruchliwości rzutów bojowych lotnictwa, stąd zaspokojenie potrzeb logistycznych lotnictwa w działaniach manewrowych można osiągnąć poprzez organizowanie w systemie logistycznym WLOP baz lotniczych.

Doświadczenia wskazują, że przeciwnik zawsze dąży do odizolowania rzutów bojowych od ich logistyki. Szuka się do dzisiaj różnych sposobów rozwiązania tego problemu. Między innymi reprezentują pogląd,

że w WLOP należy bardziej usamodzielnić pod względem logistycznym oddziały i pododdziały, szczególnie lotnictwa. Ciężar większego usamodzielnienia miałyby przejąć - w odniesieniu do lotnictwa - bazy lotnicze, a w odniesieniu do WR i WRt - oddziały i związki taktyczne. W takiej sytuacji oddziały i związki taktyczne WLOP mogłyby dłużej prowadzić działania bojowe bez uzupełniania zapasów. Ponadto może to powodować u dowódców pewien komfort psychiczny. Bowiern dowódca, który ciągle ma liczyć (czeka) na dowóz bez posiadania większych zapasów, zawsze czuje się niepewny. Również, nawet najlepsza łączność, automatyzacja procesów informatycznych może nie w pełni i w terminie zapewnić przepływ danych o potrzebach logistycznych walczących wojsk. Ponadto może się zdarzyć, że nawet najsprawniej działający system logistyczny na "odległym" szczeblu operacyjnym nie zawsze potrafi w odpowiednim momencie i z pełnym asortymentem jego potrzeb dotrzeć do potrzebującego i oczekującego. Biorąc to pod uwagę należy więc dążyć do osiągnięcia takiego urzutowania środków materiałowych w ogniwach systemu logistycznego WLOP, aby zasada ciągłości działań była spełniona.

Zasada ciągłości działań bojowych w odniesieniu do logistyki WLOP wyraża się w zdolności do zachowania ciągłości zabezpieczenia logistycznego WLOP w działaniach bojowych, to znaczy takiej organizacji sił i środków logistyki WLOP, która zapewni nieprzerwane prowadzenie rozpoczętej przez WLOP walki, bitwy, operacji, niezależnie od pory roku, doby, i w rezultacie osiągnięcia celu prowadzonych działań bojowych. Podstawowym warunkiem zapewnienia ciągłości zabezpieczenia logistycznego WLOP w działaniach bojowych jest dobrze zorganizowany i sprawnie funkcjonujący system logistyczny. Zasada ciągłości zabezpieczenia logistycznego WLOP wymaga od sił i środków logi-

stycznych (systemu logistycznego) zdolności¹⁵ realizacji zadań bez większych przerw i strat czasu oraz maksymalnego skracania przerw operacyjnych przeznaczonych właśnie do odtwarzania zdolności i gotowości bojowej sił i środków logistycznych, a których powodem były między innymi wyczerpanie (znaczne obniżenie) się potencjału logistycznego w systemie logistycznym WLOP. Zachowanie odpowiedniej zdolności i gotowości sił logistycznych do ciągłego zabezpieczenia logistycznego WLOP umożliwia tym wojskom zachowanie żywotności i wymuszenie na przeciwniku pożądaných form i sposobów działania.

W historii wojen, a i w niedawnych konfliktach zbrojnych (Irak - Kuwejt), doszukać się można przykładów, które jednoznacznie wskazują, że działania bojowe charakteryzowały się konsekwentnym dążeniem stron do zerwania ciągłości zabezpieczenia logistycznego walczących wojsk, w tym i WLOP, przez niszczenie ich obiektów i urządzeń logistycznych. Obecnie również specjaliści wojskowi uważają, że np. wywalczenie przewagi i panowania w powietrzu jest podstawowym warunkiem uzyskania powodzenia w naziemnych i morskich operacjach obronnych i zaczepnych. Stąd też teza - zwalczać głównie obiekty i urządzenia systemu logistycznego lotnictwa, dążąc do zerwania ciągłości zasilania wojsk, w tym WLOP, a sukces będzie zapewniony. Należy więc przewidywać, że w przyszłych działaniach bojowych obiekty logistyczne WLOP będą dla przeciwnika nadal opłacalnymi obiektami uderzeń, w każdym z etapów wywalczenia i utrzymania panowania w powietrzu, w dążeniu do zerwania zasilania logistycznego WLOP.

¹⁵ Zdolność realizacji zadań wyprowadzana jest z reguły zdolności bojowej jako jednej z zasad sztuki wojennej uznawanej przez niektórych teoretyków wojskowych. W odniesieniu do zabezpieczenia logistycznego wyraża właściwości pododdziałów, oddziałów, ZT, ZO, przejawiające się w ich możliwościach wykonania określonych zadań postawionych przez przełożonych lub podejmowanych z inicjatywy własnej, niezależnie od warunków pola walki.

Z zasadą ciągłości działań ściśle łączy się zasada celowości działania. Zasada ta nakazuje określenie celów i zadań stosownie do potrzeb i możliwości systemu logistycznego WLOP oraz w zgodzie z celem i zamiarem przełożonych. Cel działania, a zatem i zadanie nie mogą przekraczać możliwości sił i środków logistycznych, ale cel nie powinien też minimalizować potrzeb.

Celowość oznacza również wydzielanie sił i środków logistycznych odpowiednich do wykonania zadań i w określonych warunkach sytuacji taktyczno-logistycznej i atmosferycznej.

Szczególnie istotne znaczenie we współczesnych działaniach bojowych wojsk, w tym WLOP, ma zgranie wysiłków wszystkich uczestniczących w tych działaniach różnorodnych sił i środków. O tym stanowi zasada synergiczności znana również jako zasada współdziałania¹⁶. Nakazuje ona ściśle zespolenie wszystkich biorących udział w realizacji zadania bojowego (w tym sił i środków logistycznych) tak, aby w efekcie współdziałania osiągnąć cel działań. Chodzi głównie o efekt współdziałania. Zasada ta wyraża się przede wszystkim w dokładnym uzgodnieniu i ustaleniu czasu, miejsca, sposobów działania sił uczestniczących w realizacji zadania. Odnosi się to też do sił i środków zabezpieczenia logistycznego WLOP.

W ramach systemu logistycznego WLOP organizować się powinno też współdziałanie z systemem logistycznym wojsk lądowych i niekiedy marynarki wojennej.

Celem organizacji współdziałania między systemami wymienionymi wyżej jest optymalne wykorzystanie wspólnych materialnych możliwości tych systemów do realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego na korzyść poszczególnych rodzajów wojsk i sił zbrojnych, tak aby przy jak najmniejszych stratach własnych właściwie zadanie logistyczne wykonać.

¹⁶ S. Koziej, *Teoria...*, op. cit., s. 87.

Ponieważ powodzenie w walce, bitwie, operacji może być osiągnięte w wyniku wspólnego, celowego wysiłku wszystkich sił i środków uczestniczących w danym działaniu, w tym i logistycznych, szczególnego znaczenia nabiera organizacja współdziałania i skupienie wysiłku na wykonaniu najważniejszych zadań na głównym kierunku działania WLOP.

Zasada utrzymania zdolności bojowej wojsk, w tym sił i środków logistycznych, wymaga takiego postępowania podczas przygotowania i realizacji zabezpieczenia logistycznego oraz po jego zakończeniu, które zapewniłoby osiągnięcie celu przy jak najmniejszych stratach własnych i zachowanie ciągłej gotowości sił i środków logistycznych do wykonania zadań.

Zasada utrzymania zdolności bojowej sił i środków logistycznych nakazuje więc takie postępowanie, aby w każdej sytuacji nie dopuszczać do obniżenia potencjału bojowego (w tym przypadku logistycznego) poniżej pewnego minimum, a więc unikać nadmiernego zużycia środków materiałowych, zbyt dużych strat eksploatacyjnych i bojowych, zapasów (rezerw) pracy urządzeń i sprzętu technicznego.

Główne czynniki decydujące o zdolności bojowej sił i środków logistycznych to stan i ich sprawność do wykonania zadań oraz umiejętność i zdolność uchylania się przed oddziaływaniem przeciwnika, a także sprawne i zorganizowane odtwarzanie odpowiedniego potencjału logistycznego. Aby temu sprostać, w działalności systemu logistycznego WLOP stosować należy zasadę ograniczonej samowystarczalności zaopatrzeniowej.

Ograniczoną samowystarczalność zaopatrzeniową określa sposób urzutowania zapasów zaopatrzenia na poszczególnych szczeblach organizacyjnych wojsk.

Wyznacznikami wielkości tych zapasów są: czas operacyjnego rozwinięcia jednostek i urządzeń logistycznych, wielkość utrzymywanych

przez nie zapasów normatywnych zaopatrzenia, możliwość korzystania z terenowych źródeł zaopatrzenia oraz założona autonomiczność danego szczebla organizacyjnego wojsk. Nie mogą liczyć na zdobycie przewagi fizycznej nad żadnym z potencjalnych przeciwników, za jedyny możliwy sposób szukania powodzenia w wojnie uznaliśmy prowadzenie obronnych działań manewrowych, bowiem tylko takie rozwiązanie pozwala w znacznym stopniu zrekompensować brak odpowiednio wielkich sił i środków. Ocena, że uzyskanie powodzenia w ewentualnej przyszłej wojnie przez Wojsko Polskie (WP) będzie możliwe pod warunkiem, że rozegra się ją manewrowo jest słuszna, pod warunkiem, że manewr będzie dokonany szybko z zaskoczenia na dość szerokim froncie i głęboko oraz, że będzie zabezpieczony pod względem logistycznym. Historia też przekazuje, że najlepsze rezultaty można było osiągnąć, gdy uderzenie było szybkie, niespodziewane, a równocześnie silne i odpowiednio zabezpieczone. Siłę tę dawała nie tylko liczba i jakość żołnierzy, lecz też jakość zabezpieczenia logistycznego ogólnie pojmowanego, w tym szczególnie uzbrojenia i pozostałego wyposażenia technicznego. Posiadanie w składzie WP głównie tych manewrowych rodzajów SZ jak lotnictwo, w tym lotnictwo transportowe, szczególnie umożliwia prowadzenie działań manewrowych. Aby te działania manewrowe mogły być prowadzone i to na szerokich przestrzeniach i głębokościach, muszą być zapewnione techniczne możliwości ich dokonania, tzn. WP musi być odpowiednio do tego szkolone i wyposażone, a do działań tych przystosowany musi też być układ zabezpieczający te działania tzn. system logistyczny.

Aktualnie zmieniło się położenie polityczne Polski. Trudno przewidzieć potencjalnego przeciwnika. Stąd potrzeba przygotowania obronnego kraju z uwzględnieniem zagrożeń ze wszystkich kierunków, a głównie ze wschodu i zachodu. Powodowało to potrzeby podjęcia prac zmierzających do konkretnych przygotowań obszaru kraju i wojsk do

działań obronnych w przypadku zagrożenia z dwóch zasadniczych kierunków. Pierwsze, to przedsięwzięcia podnoszące nasz potencjał militarny, a więc zwiększałyby polską gotowość równocześnie do państw sąsiadów na Wschodzie i Zachodzie. Drugie to działania, które musiały być wykonane oddzielnie na wypadek zagrożenia ze Wschodu lub Zachodu, w tym logistyki. Trzecie i główne, to związane z potrzebą reorganizacji WP, związaną z wymogami doktryny, układami międzynarodowymi itp.

We wszystkich tych przedsięwzięciach uwzględniono udział WŁOP, w tym ich logistyki. Chodziło o to, by struktura organizacyjna SZ RP, w tym WŁOP stanowiła logiczną całość i odpowiadała potrzebom i wymogom współczesnej wojny obronnej. Jeżeli zatem w planie przebudowy WP zamierzono zreformować rodzaje wojsk, to musi ulec przebudowie i ich logistyka, w przeciwnym razie cała nowa struktura ulegnie załamaniu.

Manewr - to przegrupowanie (przemieszczenie) sił i środków logistycznych w celu stworzenia najbardziej dogodnego ugrupowania do realizacji zabezpieczenia logistycznego WŁOP w działaniach bojowych.

Manewr siłami i środkami logistycznymi WŁOP wewnątrz systemu ma na celu uzyskanie na określonych kierunkach (głównych) działania WŁOP (szczególnie lotnictwa) niezbędnej koncentracji sił i środków logistycznych umożliwiających WŁOP sprawne prowadzenie działań. Manewr siłami i środkami logistycznymi stosuje się również w celu wyprowadzenia ich z zagrożonego uderzeniami przeciwnika rejonu i przez to zachowanie i zapewnienie żywotności.

Manewr siłami i środkami logistycznymi zapewnia ciągłość realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego WŁOP w gwałtownie zmieniających się sytuacjach operacyjno- i taktyczno-logistycznych oraz umożliwia zachowanie elastyczności w bazowaniu lotnictwa i jego zaopatrywaniu.

Manewr w systemie logistycznym WLOP może być dokonywany środkami materiałowymi, technicznymi, medycznymi i transportu.

Udział zabezpieczenia logistycznego WLOP w działaniach w odniesieniu do zabezpieczenia bojowego tych działań, polega na podejmowaniu i wykonywaniu przez dowódców i sztaby WLOP (w tym logistyki) wzajemnie uzgodnionych przedsięwzięć i działań logistycznych stwarzających najbardziej dogodne warunki do wykonania zadań bojowych i logistycznych. Zabezpieczenie logistyczne WLOP w działaniach bojowych powinno (musi) być tak organizowane, aby wraz z innymi składowymi zabezpieczenia bojowego stanowiło sprawnie działający "organizm" (układ, system) zapewniający nie tylko swobodę i ciągłość działania WLOP, lecz umożliwiający osiągnięcie przez nie celu działań, przy jak najmniejszych stratach własnych w tym w siłach i środkach logistyki WLOP.

Niewątpliwie poza zasadami istnieją pewne ustalenia, kryteria, których stosowanie sprzyja sukcesowi w wykonywaniu zadań logistycznych, chroni przed przykrymi następstwami. Są te ustalenia, kryteria, uznawane powszechnie na wszystkich szczeblach kierowania systemem logistycznym WLOP i we wszystkich rodzajach działań bojowych.

Ustalenia, kryteria w odróżnieniu od zasad są praktycznymi i krótkotrwałymi wskazówkami dotyczącymi sposobów przygotowania do wykonywania zadań zabezpieczenia logistycznego WLOP w działaniach bojowych.

Tak zinterpretowane prawa wojny i zasady sztuki operacyjnej umożliwiają zdefiniowanie przeznaczenia systemu logistycznego WLOP.

4. SYSTEM LOGISTYCZNY WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

System logistyczny WLOP przeznaczony jest do zapewnienia podstaw sprawnego funkcjonowania sił i środków wojsk tworzących WLOP (wojsk lotniczych, radiotechnicznych, raketowych) przez zaopatrywanie ich w niezbędne do życia i walki środki materiałowe, obsługę techniczną i remont sprzętu, pomoc medyczną oraz bazowanie lotnictwu.

System ten tworzą wyspecjalizowane pododdziały i oddziały, warsztaty, zakłady itp. różnych rodzajów służb logistycznych. Z powyższego wynika, że zabezpieczenie logistyczne WLOP to szereg przedsięwzięć i czynności (dostawy zaopatrzenia, świadczenie technicznych usług specjalistycznych, gospodarczo-bytowych oraz zapewnienie bazowania lotnictwu) wykonywanych przez wyspecjalizowane służby i pododdziały logistyczne w celu zapewnienia WLOP wykonania zadań bojowych w czasie wojny i szkolenia w czasie pokoju.

Dostawy zaopatrzenia obejmują dowóz wszelkiego rodzaju środków materialnych, w tym sprzętu technicznego (środków walki i innego sprzętu) i pozostałych środków materiałowych, w szczególności środków rażenia.

Techniczne usługi specjalistyczne - to obsługiwanie i remont sprzętu technicznego, korzystanie z zasobów miejscowych infrastruktury technicznej itp. Mają one na celu: utrzymanie w gotowości do użycia sprzętu technicznego, a także odtwarzanie jego stanu zdolności w razie uszkodzenia.

Usługi gospodarczo-bytowe (pomoc medyczna, zabezpieczenie komunikacyjne, handlowe, intendenckie itp.) mają na celu zapewnienie wojskom odpowiednich warunków bytu. Polegają one na: utrzymaniu "dobrego" zdrowia stanu osobowego WLOP oraz udzielanie we właściwym czasie i zakresie pomocy medycznej porażonym i chorym oraz

ewakuacji medycznej, zapewnieniu przewozów wojskowych różnymi środkami transportu oraz kierowanie ruchem własnych wojsk (poza strefą kierowania ruchem wojsk), a także przygotowanie posiłków i warunków do odpoczynku nocnego jak również świadczenie usług krawieckich, szewskich, pralniczych, kąpielowych itp.

Zabezpieczenie lotniskowe polega na utrzymaniu w sprawności eksploatacyjnej sieci lotniskowej WLOP (baz lotniczych) w celu stworzenia lotnictwu dogodnych warunków do bazowania w okresie pokoju i prowadzenia działań manewrowych (wahadłowych) w okresie wojny.

Istotą więc zabezpieczenia logistycznego WLOP jest przygotowanie i utrzymanie odpowiednio urzutowanego i rozmieszczonego w terenie potencjału logistycznego (zaopatrzeniowego, technicznego, medycznego itp.) w ogniwach stacjonarnego systemu logistycznego WLOP jak i w polowych obiektach i urządzeniach, a także zapewnienie możliwości racjonalnego wykorzystania ich przez WLOP przy jednoczesnym umożliwieniu korzystania z terenowej lokalnej poza wojskowej bazy materiałowo-technicznej i medycznej kraju oraz tworzeniu warunków do efektywnego szkolenia wojsk i skutecznego prowadzenia działań bojowych.

Przygotowanie kraju do wojny, w tym przygotowanie potencjału logistycznego WLOP jest procesem ciągłym, a głównie przedsięwzięcia z nim związane realizowane są przez system logistyczny WLOP w okresie pokoju. Przygotowanie to polega na: gromadzeniu normatywnych zapasów zaopatrzenia i na organizowaniu jednostek oraz urządzeń logistycznych o koniecznych zdolnościach wykonawczych w poszczególnych ogniwach systemu i na określonych poziomach kierowania (od operacyjnego do taktycznego); zbudowaniu funkcjonalnego układu komunikacyjnego (dowozu) i bazy stacjonarnej WLOP, a także przyjęciu określonych sił i środków logistycznych z gospodarki narodowej, niezbędnych WLOP do skutecznej realizacji zadań bojowych.

funkcjonalnych tworzących układy kierowania, zaopatrywania, eksploatacji, medyczny, a na szczeblu operacyjnym WLOP - komunikacji i infrastruktury.

Układ kierowania steruje działalnością poszczególnych pionów funkcyjnych i jednostek logistycznych. Tworzą go szefowie logistyki i ich sztaby, wydziały i sekcje właściwych dowództw i sztabów.

Układ zaopatrywania zajmuje się przedsięwzięciami związanymi z zaopatrywaniem wojsk w niezbędne środki materiałowe uwzględniając scentralizowany ich rozdział, ale zdecentralizowane dostarczanie. Tworzą go organy zaopatrywania, ogniwa (jednostki, składy, punkty) zaopatrzenia oraz usług gospodarczo-bytowych.

Układ eksploatacji przedsięwzięcie zadania związane z użytkowaniem, obsługiwaniem i remontem sprzętu technicznego. Tworzą go ogniwa (organa jednostki, urządzenia, zakłady itp.) obsługowe, remontowe i ewakuacyjne sprzętu technicznego.

Układ zabezpieczenia medycznego zajmuje się utrzymaniem odpowiedniego stanu zdrowia żołnierzy oraz we właściwym czasie obejmuje opieką medyczną porażonych i chorych. Jego skład stanowią organa służby zdrowia oraz jednostki i urządzenia medyczne.

Układ komunikacji WLOP - koordynuje przedsięwzięcia związane z zapewnieniem możliwości swobodnego korzystania przez WLOP z dróg komunikacyjnych (kolejowych, drogowych i wodnych). Tworzą go organa komunikacji wojskowej WLOP.

Układ infrastruktury WLOP - utrzymuje w stałej sprawności eksploatacyjnej stacjonarne obiekty infrastruktury (w tym lotnisk i baz lotniczych) WLOP. Stanowią go wyspecjalizowane ogniwa (organa, jednostki, obiekty i urządzenia) wojskowe i cywilne WLOP.

5. FUNKCJONOWANIE SYSTEMU LOGISTYCZNEGO WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

Zasadnicze funkcje (zaopatrywania, eksploatacja sprzętu technicznego, zabezpieczenie medyczne, komunikacyjne, lotniskowe i utrzymanie infrastruktury wojskowej) systemu logistycznego WLOP realizowane są z wykorzystaniem ruchomych jednostek i urządzeń logistycznych oraz stacjonarnego potencjału logistycznego szczebla taktycznego lub operacyjnego WLOP, jak również układu logistycznego SZ RP i pozamilitarnego - wydzielonego przez gospodarkę narodową.

Potencjał logistyczny WLOP ma zapewnić skuteczne prowadzenie działań przez kilkanaście dni (na szczeblu taktycznym przez kilka dni; operacyjno - taktycznym przez kilkanaście dni; a na szczeblu strategicznym - sił zbrojnych - powinien wystarczyć do skutecznego prowadzenia działań przez WLOP do czasu "przejścia" gospodarki narodowej do produkcji czasu "W").

Korzystanie przez WLOP ze stacjonarnego potencjału logistycznego realizowane jest w ramach rejonów logistycznych WLOP oraz stref odpowiedzialności okręgów wojskowych (OW).

Z polowego systemu logistycznego korzystać będą głównie wojska lotnicze (WL). System ten tworzą jednostki i urządzenia logistyczne podległe aktualnie dowódcy związku operacyjno - taktycznego lotnictwa (ZOT) tj. korpusowi lotniczemu (KL).

Rejon logistyczny WLOP powinien podlegać bezpośrednio dowódcy związku operacyjno-taktycznego WLOP - KOP¹⁷.

Dowódca rejonu logistycznego WLOP w zakresie realizacji zadań wsparcia logistycznego jednostek WLOP rozmieszczonych w rejonie,

¹⁷ Są różne tendencje podporządkowania rejonów logistycznych WLOP. Między innymi szefowi logistyki WLOP.

ściśle współpracuje z szefami logistyki OW. Współpraca ta dotyczyć będzie głównie jednolitych dla wszystkich rodzajów wojsk środków materiałowych i sprzętu technicznego ogólnego przeznaczenia, przy jednoczesnym zachowaniu odrębności niezbędnych ogniw systemu logistycznego WLOP do realizacji specyficznych zadań (dostaw i usług).

Rejon logistyczny WLOP, oprócz zadań związanych z przygotowaniem i wykorzystaniem stacjonarnej infrastruktury logistycznej, stanowi zaplecze do rozmieszczenia w nim normatywnych zapasów zaopatrzenia.

Obronny charakter doktryny wojennej RP wymaga racjonalnego rozmieszczenia składnic stacjonarnych systemu logistycznego WLOP. To racjonalne rozmieszczenie normatywnych zapasów zaopatrzenia powinno być realizowane poprzez uwielobranżowanie dotychczasowych składnic technicznych i kwatermistrzowskich, a także nowe inwestycje w rejonach logistycznych WLOP - tzn. w tych rejonach gdzie takich składnic brak.

W czasie zagrożenia wojennego i w początkowym okresie wojny - ewakuację i rozśrodkowanie dużych składnic, należy dokonywać głównie z wykorzystaniem transportu kolejowego i samochodowego.

W działaniach obronnych (w procesie zaopatrywania) WLOP w pierwszej kolejności należy korzystać z zaopatrzenia składowanego w źródłach (składnicach) rozmieszczonych w rejonach zagrożonych opanowaniem przez przeciwnika.

W przypadku czasowej utraty terytorium, ewakuacji podlegają w pierwszej kolejności nowe generacje wojskowego sprzętu technicznego, środki rażenia, porażeni i chorzy ze szpitali oraz zakłady i warsztaty techniczne.

Potencjał logistyczny, który z różnych przyczyn nie może być ewakuowany z terenów opuszczonych przez wojska własne, jest pozbawiony cech użyteczności bądź niszczonej.

W toku działań bojowych dążyć należy do wykorzystania opanowanego (zdobytego) potencjału logistycznego przeciwnika w celu uzupełnienia ewentualnych braków we własnym zaopatrzeniu.

Ponieważ zasady sztuki operacyjnej w odniesieniu do poszczególnych podsystemów (zaopatrywania, eksploatacji, medycznego, komunikacji i infrastruktury wojskowej i kierowania) tworzących system logistyczny WLOP działają podobnie jak w odniesieniu do całości układu, w dalszej części opracowania ich wpływ na budowę i funkcjonowanie określonego podsystemu nie będzie rozważany. Należy jednak, w celu uściślenia stanowiska i jednoznaczności rozumienia zagadnienia stwierdzić, że zasady te w różnym stopniu (większym lub mniejszym) powinny być uwzględniane w procesie organizacji każdego podsystemu z osobna. Ich zakres stosowania do budowy danego podsystemu będzie inny, wynikający ze specyfiki tego podsystemu.

6. ZASADY SZTUKI OPERACYJNEJ W KIEROWANIU SYSTEMEM LOGISTYCZNYM WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

W jednym z podsystemów, w którym występują trochę odmienne niż ogólnie stosowane zasady sztuki wojennej jest podsystem kierowania w systemie logistycznym między innymi i WLOP. Tu mają zastosowanie (prócz głównych zasad sztuki operacyjnej) zasady: jednoosobowości i operatywności kierowania.

Kierowanie systemem logistycznym WLOP wyrażane jest w procesach dowodzenia i zarządzania, a realizowane przez sprawowanie funkcji związanych z planowaniem, organizowaniem, pobudzaniem i inicjowaniem oraz kontrolowaniem.

Szef logistyki określonego szczebla dowodzenia WLOP dowodzi bezpośrednio podległymi mu jednostkami logistycznymi oraz zarządza organami zabezpieczenia logistycznego niższych szczebli. Wynika z tego, że istotą kierowania systemu logistycznego WLOP uzewnętrznia się ciągłym i zorganizowanym oddziaływaniem szefa logistyki na bezpośrednio podległe organa kierowania i jednostki logistyczne, a także organa logistyczne niższych szczebli dowodzenia w celu zapewnienia WLOP skutecznej realizacji dostaw i świadczonych usług. Istota kierowania w systemie logistycznym WLOP polega na podejmowaniu skutecznych decyzji, terminowym przekazywaniu zadań bojowych, konsekwentnym wprowadzaniu ich w życie.

Wymienione wcześniej cel, istota i zasady zabezpieczenia (wsparcia) logistycznego WLOP, jak również struktura organizacyjno-funkcjonalna systemu ukierunkowują działania logistycznych organów kierowania na integrację zarządzania procesem zabezpieczenia logistycznego oraz dowodzenia jednostkami logistycznymi. Osiągnięciu tego celu sprzyja zasada jednoosobowego dowodzenia i reguły: jedności, celowości,

przewidywania, operatywności, harmonii, elastyczności i skrytości dowodzenia (zarządzania) oraz ograniczonej samowystarczalności.

Jednoosobowe dowodzenie (zarządzanie) działalnością systemu logistycznego WLOP polega na osobistym powzięciu decyzji przez dowódcę (szefa logistyki) określonego szczebla w zakresie posiadanych kompetencji i zgodnie z uprawnieniami przyznanymi mu w regulaminach i rozkazach wyższych przełożonych. Z zasadą tą ściśle wiąże się reguła jedności dowodzenia wyrażająca się z jednej strony bezpośrednim uczestnictwem dowódców (szefów logistyki) wszystkich szczebli dowodzenia w organizacji procesu wsparcia logistycznego wojsk, a z drugiej strony w kreacji logistycznej zamiarów i decyzji dowódców (szefów logistyki).

Celowość kierowania w systemie logistycznym WLOP polega na określeniu realnego celu wykonywania zadań tego zabezpieczenia, zgodnie z zamiarem wykorzystania WLOP w działaniach bojowych, możliwościami ogniw systemu logistycznego WLOP na poszczególnych szczeblach dowodzenia oraz warunkami konkretnej sytuacji bojowej i logistycznej.

Cel zabezpieczenia logistycznego dowódca określa w zamiarze operacji oraz w zadaniach wsparcia logistycznego.

Wszelkie przedsięwzięcia kierowania w systemie logistycznym WLOP powinny być rozpatrywane z uwzględnieniem tego, w jakim stopniu wykonanie przez system zadań przyczyni się do osiągnięcia celu działań przez WLOP.

Przewidywanie (prognozowanie) w kierowaniu wykonaniem zadań logistycznych WLOP polega na określeniu, na podstawie wnikliwej i ciągłej oceny sytuacji bojowej i logistycznej, możliwości zmian w zakresie potrzeb charakteru i przebiegu zabezpieczenia logistycznego WLOP i wynikających z nich konsekwencji w kierowaniu działalnością systemu logistycznego WLOP.

Chodzi w tym wypadku o przewidywanie rozwoju działań na polu walki, rozwoju działań WLOP, a tym samym i przewidywanie zabezpieczenia logistycznego tych działań. Trudność takiego przewidywania, znajdującego swój wyraz w decyzji szefa logistyki określonego szczebla WLOP o zabezpieczeniu działań bojowych polega m.in. na tym, że musi ono odpowiedzieć na pytanie: komu, czego, ile, kiedy, w jakim miejscu będzie potrzebne?

Zapotrzebowanie na trafne prognozy jest wyjątkowo odczuwalne podczas organizacji wsparcia logistycznego. Zostawiając prognozy specjalistom (podwładnym), wymaga się od każdego współczesnego szefa logistyki umiejętności przewidywania - jeżeli nie trudniejszej - to przynajmniej pociągającej za sobą dużą odpowiedzialność. Od umiejętności przewidywania szefa logistyki (niezależnie od szczebla) w dużym stopniu zależeć będą losy działań bojowych WLOP. Wielu teoretyków i praktyków podkreśla z całą mocą, że współczesne działania bojowe to przede wszystkim starcie intelektów. Dotyczy to i czynnika składowego tych działań - zabezpieczenia logistycznego. Ta walka umysłów uwidacznia się w odniesieniu do logistyki w poszukiwaniu takich rozwiązań w zabezpieczeniu logistycznym działań bojowych, które dadzą najlepszy efekt. Będzie to dotyczyło odpowiedniej reakcji siłami i środkami logistycznymi w odpowiednim momencie i odpowiednio do powstałej sytuacji itp. A więc potrzebna jest sprawność, giętkość myślenia, odrzucanie utartych szablonów, szukanie nowych rozwiązań, doskonalenie się w umiejętności przewidywania, które nie tylko jest talentem, ale także wypracowaną zdolnością opartą na solidnych podstawach, takich jak: wiedza teoretyczna, doświadczenie, umiejętność analizy sytuacji itp.

Gdyby założyć, że w planowaniu działań przeciwnik i my dysponujemy jednakowym potencjałem bojowym (w tym logistycznym), to o zwycięstwie zadecyduje przede wszystkim sztuka kierowania, a w niej

też umiejętność przewidywania. Zwycięży ten kto podejmie lepszą decyzję. Z kolei decyzja szefa logistyki jest odbiciem jego przewidywań, odnosi się do zabezpieczenia logistycznego, które dopiero się rozpocznie. Dlatego decyzja ta, jako ukoronowanie przewidywań, oparta musi być na rzetelnej kalkulacji dokonanej przez szefa logistyki i jego oficerów - specjalistów w sztabie.

Z przewidywaniem w dowodzeniu łączy się ściśle harmonia kierowania.

Harmonia w dowodzeniu (zarządzaniu) eksponuje konieczność bilansowania potrzeb logistycznych WLOP z możliwościami ich realizacji czyli potencjałem logistycznym systemu logistycznego WLOP. Reguła ta obowiązuje podczas budowy ugrupowania sił i środków logistycznych do wykonania określonych zadań.

Operatywność dowodzenia (zarządzania) systemem logistycznym WLOP polega na wykonaniu niezbędnych w danych warunkach sytuacji taktyczno- (operacyjno-)logistycznej przedsięwzięć kierowania, w takim czasie i z taką szczegółowością, które umożliwią realizację zadań zabezpieczenia logistycznego wykonywanych zadań bojowych przez WLOP. Osiąga się ją przez: zapewnienie sprawnie działającego systemu obiegu informacji o potrzebach WLOP i możliwościach ich zaspokojenia przez poszczególne pododdziały, oddziały, zakłady itp. logistyczne WLOP; zastosowanie właściwych sposobów podejmowania decyzji logistycznych i sprawne przekazywanie zadań podwładnym oraz wprowadzenie i umiejętne wykorzystanie technicznych środków dowodzenia, w tym sieci komputerowych i innych nośników informacji. Operatywność dowodzenia (zarządzania) w systemie logistycznym WLOP powinna zapewnić podjęcie skutecznych decyzji i przekazanie zadań wykonawcom w takim czasie, który gwarantuje przygotowanie i realizację zadań zabezpieczenia logistycznego WLOP. Operatywność dowodzenia (zarządzania) ściśle się wiąże ze stanowczością i elastycznością.

Stanowczość dowodzenia (zarządzanie) polega na bezwzględny, uporczywym wprowadzeniu w czyn powziętej decyzji, w tym o zabezpieczeniu logistycznym WLOP.

Elastyczność dowodzenia (zarządzania) polega na umiejętnym korygowaniu uprzedniej lub powzięciu nowej decyzji o zabezpieczeniu logistycznym wojsk WLOP w działaniach bojowych pod wpływem zmieniającej się sytuacji operacyjno-taktycznej i logistycznej. Osiąga się ją przez wprowadzanie takich zmian do decyzji i planu działania, które zapewnią właściwą w danych warunkach realizację procesu zabezpieczenia logistycznego WLOP w nowej sytuacji bojowej.

Planowość szybkość stanowczość kierowania - to cechy którym nadaje się współcześnie duże znaczenie. Planowość i szybkość zależą w dużym stopniu od omawianej umiejętności przewidywania. Elastyczność zaś łączy się bardzo ściśle ze stanowczością. Właściwie pojęta stanowczość w kierowaniu gwarantuje jego elastyczność.

Nie wystarczy bowiem podjąć prawidłową decyzję. Kolejny etap, pewnie najtrudniejszy, to urzeczywistnienie decyzji (zamiaru). Wymaga to dużej siły woli, konsekwentnego dążenia do wykonania zadania. Na tym etapie kierowania nie ma miejsca na wahania czy zwątpienia. Dążenie do celu musi być poparte wiarą w słuszność powziętej decyzji.

Czy jednak stanowcze kierowanie oznacza, że wszelkie korekty raz podjętej decyzji nie są dopuszczalne? Odpowiedź jest jedna - wszystko zależy od rozwoju wydarzeń w sytuacji na polu walki, w tym logistycznej, i umiejętnego wykorzystania zmian sytuacyjnych.

Bowiem, tak jak stanowczość nie jest bezmyślnym uporem, tak też elastyczność nie ma nic wspólnego z niezdecydowaniem. Elastyczność oznacza kierowanie reagujące na wszystkie zmiany zachodzące w sytuacji bojowej (logistycznej). Elastyczność polega przede wszystkim na korygowaniu swego działania w zależności od sytuacji. Wiadomo przecież, że podejmowana przez szefa logistyki decyzja opiera się w

dużym stopniu na przewidywaniu potrzeb środków logistycznych i rozwoju działań bojowych. Jednakże przewidzieć wszystkiego umysł ludzki nie jest zdolny i dlatego należy być przygotowanym na to, że w toku realizacji zadań ujawnią się nowe elementy, które w innym świetle ukazą możliwość i potrzeby wykonania zadań. I wtedy nie ma innego wyjścia jak korygowanie zamiaru, decyzji, planu. Korekty te nie mogą jednak wprowadzić zbyt dużego zamieszania, bałaganu, niepotrzebnych manewrów sił i środków logistycznych itp. W każdej sytuacji musi być zachowany spokój i rozważa także, aby zadanie wykonać najmniejszym wysiłkiem, minimalnym nakładem sił i środków, lecz z maksymalnym skutkiem.

Ciągłość (trwałość) dowodzenia (zarządzania) polega na zapewnieniu dowódcom (szefom) możliwości ciągłego wpływania na działalność w zakresie zabezpieczenia logistycznego w każdej sytuacji i warunkach pola walki. Osiąga się ją przez dysponowanie różnymi środkami przekazywania informacji, odpowiednią organizację (urzutowanie) punktów i stanowisk dowodzenia, właściwą organizację pracy i wypoczynku ich obsad i sprawne odtwarzanie naruszonego systemu kierowania.

Skrytość w dowodzeniu (zarządzaniu) systemem logistycznym WLOP polega na zapewnieniu tajemnicy treści przekazywanych informacji, decyzji, zamiarów, terminów i sposobów realizacji, przedsięwzięć itp., a także rozmieszczenia, wyposażenia i funkcjonowania poszczególnych ogniw i całego podsystemu kierowania układu wsparcia logistycznego WLOP.

7. FORMY, METODY I ŚRODKI KIEROWANIA W SYSTEMIE LOGISTYCZNYM WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

Znane są i powszechnie stosowane, dwie formy kierowania: scentralizowane i zdecentralizowane.

W Słowniku Podstawowych Terminów Wojskowych¹⁸ kierowanie scentralizowane określa, że polega ono na łączeniu w rękach dowódcy (szefa) wszystkich funkcji kierowniczych (dowódczych, zarządzających) w stosunku do podległych i podporządkowanych jednostek organizacyjnych (wojsk) oraz kierowaniu ich wysiłku na osiągnięcie głównego celu działania (walki, operacji itp.) zgodnie z otrzymanymi zadaniami i podjętą decyzją.

Regulamin Walki Wojsk Lądowych¹⁹ ustala natomiast, że centralizacja w kierowaniu polega na ukierunkowaniu przez kierującego (dowodzącego, zarządzającego) i sztab wysiłków podległych oddziałów (pododdziałów) stosownie do zamiaru i planu działania do osiągnięcia ogólnego celu walki.

Charakter walki wymaga pozostawienia podwładnym samodzielności i inicjatywy w wyborze sposobów wykonania postawionych im zadań. Jednak samodzielność i inicjatywa podwładnych muszą się mieścić w ramach otrzymanego zadania i być zgodne z zamiarem przełożonego.

Autor książki "Zarys kierowania i organizacji pracy dowódczej i sztabowej"²⁰ ustala, że "kierowanie (dowodzenie, zarządzanie) scentralizowane, jest to taki sposób kierowania, w którym przez decyzje

¹⁸ Słownik Podstawowych Terminów Wojskowych, wyd. MON/Sztab Gen. WP, Warszawa 1977, s. 7.

¹⁹ Regulamin Walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych PRL. Część I, wyd. MON, 1985.

²⁰ W. Mróz, Zarys kierowania i organizacji pracy dowódczej i sztabowej, Warszawa 1978, s. 40.

wydawane z jednego ośrodka dyspozycyjnego koncentruje się wysiłek wszystkich lub większość podporządkowanych sił i środków dla osiągnięcia określonego celu lub wykonania ważnego zadania".

Przystosowując powyższe definicje scentralizowanego kierowania do potrzeb systemu logistycznego WLOP można określić, że scentralizowane kierowanie w systemie logistycznym WLOP polega na skupieniu w osobie kierującego uprawnień do kierowania logistycznymi jednostkami organizacyjnymi, zgodnie z jego decyzją (zamiarem, planem), dla osiągnięcia głównego celu działania systemu tj. spełnienia na wysokim poziomie jakościowo-ilościowym zadań zabezpieczenia logistycznego WLOP.

W scentralizowanej formie kierowania wyższy przełożony, nie tylko stawia zadania podwładnym, lecz także wskazuje im częściowo sposoby ich wykonania oraz oddziaływanie na przebieg realizacji zadań wsparcia logistycznego.

Samodzielność i inicjatywa podwładnych sprowadza się do jak najlepszego wykonania postawionych zadań, zgodnie z decyzją (zamiarem) i wskazówkami przełożonego.

Można też scentralizowane kierowanie w systemie logistycznym WLOP określić, że polega ono na ukierunkowaniu przez nadrzędny organ kierowania wysiłków logistycznych jednostek organizacyjnych systemu stosownie do zamiaru kierującego (dowódcy, szefa, kierownika) i planu zabezpieczenia logistycznego WLOP w działaniach bojowych, opracowanego w zależności od sytuacji ramowo lub bardziej szczegółowo. Stopień centralizacji powinien odpowiadać warunkom konkretnej sytuacji logistycznej i bojowej.

Kierowanie zdecentralizowane jest to taki sposób kierowania, w którym centralny ośrodek dyspozycyjny sprawuje jedynie ogólne kierownictwo, wyrażające się najczęściej w precyzowaniu celów jakie powinny być osiągnięte. Natomiast decydowanie, zwłaszcza stawianie

zadań z jednoczesnym określeniem sposobu i terminu ich wykonania należy do wykonawców decyzji (zamiaru). W kierowaniu zdecentralizowanym zasadniczą odpowiedzialność za rezultaty działań ponoszą wykonawcy²¹.

Na podstawie tej ogólnej definicji kierowania zdecentralizowanego można opisać to hasło w odniesieniu do systemu logistycznego WLOP. W takim ujęciu kierowanie scentralizowane w systemie logistycznym WLOP polega na przekazaniu części kompetencji kierowania systemem kierownikom (dowódcom, szefom) logistycznych jednostek organizacyjnych.

Kierownik (dowódca, szef) taki ma prawo podejmowania decyzji (zamiaru), stawiać zadania podwładnym w zakresie realizacji zadań wsparcia logistycznego określając ich sposoby wykonania ale tylko w ramach znanego mu ogólnego zamiaru wykonania zadań logistycznych przez przełożonego.

Podstawową formą kierowania w systemie logistycznym WLOP jest kierowanie scentralizowane. Tylko scentralizowane kierowanie zapewnia racjonalne wykorzystanie sił i środków logistycznych WLOP, umożliwia efektywne i ekonomiczne ich wykorzystanie, przenosić wysiłek realizacji zadań logistycznych z jednego kierunku na inny i decydująco wpływać na przebieg i rezultaty tego wsparcia.

Kierowanie (dowodzenie, zarządzanie) w systemie logistycznym WLOP spełnia się przez: rozkazywanie, komenderowanie, sterowanie.

Rozkazywanie jest jedną z form stawiania zadań podwładnym pisemnie, ustnie lub za pomocą sygnałów, zmuszająca do bezwzględnego, terminowego i dokładnego ich wykonania zgodnie z zamiarem kierującego²².

²¹ W. Mróz, *Zarys organizacji...*, op. cit., s. 40.

²² W. Mróz, *Zarys kierowania...*, op. cit., s. 13.

Komenderowanie jest rozkazywaniem za pomocą komend określających regulaminami i instrukcjami, zmuszającymi do natychmiastowego i jednakowego wykonania rozkazu ²³.

Sterowanie jest kierowaniem za pomocą sygnałów lub impulsów urządzeniami technicznymi, albo procesami technologicznymi. Może być mechaniczne, zautomatyzowane lub automatyczne ²⁴.

Zasadniczą treścią kierowania jest decydowanie (ustalanie, określanie) o sposobie (metodach) przygotowania ludzi, sprzętu technicznego i środków wsparcia logistycznego do wykonania określonych zadań oraz kierowanie podległymi logistycznymi jednostkami organizacyjnymi (ogniwami systemu) na określonych szczeblach kierowania WLOP podczas wykonywania tych zadań.

Kierowanie w systemie logistycznym WLOP, bez względu na stosowaną formę (scentralizowane, zdecentralizowane), w myśl przyjętych ogólnych zasad, może być dokonywane trzema metodami przez: osobisty kontakt kierownika (dowódcy, szefa), osobisty kontakt kierownika ale za pomocą technicznych środków łączności i kontakt przez wyznaczonych oficerów (pełnomocników).

Osobisty kontakt kierownika (dowódcy, szefa) z podwładnymi wyraża się ustnym przekazywaniem (postawieniem) im zadań oraz osobiste kierowanie podwładnymi podczas wykonywania zadań. Jest to najlepsza metoda kierowania. Niestety, nie zawsze możliwa do stosowania.

Najczęściej stosowaną w kierowaniu systemem logistycznym WLOP jest metoda osobistego kontaktu kierownika (dowódcy, szefa) z podwładnymi, ale za pomocą technicznych środków kierowania (łączności) tzn. - telefonu, radia, zautomatyzowanych środków przekazywania informacji, sieci komputerowych teleksów itp.

²³ Tamże, s. 13.

²⁴ Tamże, s. 14.

Stosunkowo szeroko stosowaną jest również metoda kierowania przez wyznaczonych oficerów (pełnomocników) oraz oficerów kierunkowych (w tym logistyków) składów bojowych stanowisk dowodzenia WLOP.

Oficerowie ci mogą kierować w imieniu kierownika (dowódcy, szefa) na jego polecenie (lub z jego zgodą) w myśl jego wskazówek zgodnie z przekazanym im zakresem kompetencji.

Przedstawione formy i metody kierowania logistyką WLOP od wielu lat nie ulegają zmianie. Natomiast treść, środki i sposoby realizacji w kierowaniu systemem są systematycznie doskonalone i dostosowywane do warunków i realnych potrzeb.

Kierowanie w systemie logistycznym WLOP zgodnie z obowiązującymi zasadami, formami i metodami realizowane jest w tzw. cyklach organizacyjnych kierowania.

Cykl organizacyjny kierowania systemem logistycznym WLOP, to zespół następujących po sobie przedsięwzięć, wykonywanych na poszczególnych szczeblach kierowania (dowodzenia, zarządzania) od chwili otrzymania zadania do momentu podsumowania rezultatów działania (wykonanie zadań wsparcia logistycznego WLOP).

Cykl organizacyjny kierowania zabezpieczeniem logistycznym WLOP składa się z następujących głównych przedsięwzięć (etapów):

- ogólne (wstępne) przygotowanie do zabezpieczenia logistycznego;
- wypracowanie zamiaru (decyzji) o logistycznym zabezpieczeniu WLOP w działaniach bojowych;
- organizowanie (bezpośrednie przygotowanie) zabezpieczenia logistycznego WLOP;
- nadzorowanie, pomoc i kontrola realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego WLOP;
- podsumowanie rezultatów zabezpieczenia logistycznego WLOP w działaniach bojowych.

Główne przedsięwzięcia (etapy, okresy) cyklu organizacyjnego kierowania systemem logistycznym WLOP z zasady realizowane są kolejno - jedno po drugim. Często w trakcie wykonywania jednego zadania przez system logistyczny może on otrzymać do realizacji następne (kolejne) zadanie (zadania) zabezpieczenia logistycznego i tym samym w trakcie realizacji jednego cyklu organizacyjnego kierownik zmuszony będzie do rozpoczęcia kolejnego cyklu organizacyjnego.

Przedstawione wyżej ogólne zasady kierowania systemem logistycznym WLOP stanowią podstawę działalności dowództw i sztabów WLOP w poszczególnych etapach cyklu organizacyjnego kierowania (dowodzenia, zarządzania).

Do kierowania logistyką WLOP konieczny jest odpowiednio zorganizowany i funkcjonujący układ kierowania.

Przez określenie układu (podsystem) kierowania systemem logistycznym WLOP należy rozumieć zestawiony w myśl obowiązujących ustaleń w uporządkowaną całość (strukturę, model) zespół organów kierowania (dowodzenia, zarządzania) sprzężonych ze sobą informacyjnie i zapewniających podejmowanie stosownych decyzji na wszystkich szczeblach kierowania WLOP, przekazywanie ich do wykonawców oraz sprawną, terminową i bezwzględną ich realizację²⁵.

Organami kierowania (dowodzenie, zarządzanie) logistyką WLOP nazwane są dowództwa, sztaby, stanowiska, punkty:

- dowodzenia - bezpośrednio podległymi oddziałami, pododdziałami logistycznymi;

- zarządzania - bezpośrednio podległymi oddziałami, pododdziałami logistycznymi oraz innymi logistycznymi jednostkami organizacyjnymi takimi jak: służby, sekcje, warsztaty, zakłady itp.

²⁵ Dostosowano do potrzeb systemu kierowania logistyką WLOP hasło "System dowodzenia lotnictwem" z opracowania *Dowodzenie lotnictwem*, cz. 1, ASG WP 1986, s. 16.

Podsystem kierowania logistyką WLOP powinien zapewniać kierowanie tym systemem w skali operacyjno-taktycznej, jego współdziałanie wewnątrz pododdziałów, oddziałów i innych jednostek organizacyjno-logistycznych, jak i między nimi. Powinien on również gwarantować wykonanie przedsięwzięć kierowania w okresie każdego cyklu organizacyjnego zabezpieczenia logistycznego WLOP, a także kierowanie zgodnie z obowiązującymi zasadami kierowania.

Wszystkie stanowiska i punkty dowodzenia podsystemu kierowania logistyką WLOP powinny być, w zależności od przeznaczenia i szczebla dowodzenia, odpowiednio wyposażone i urządzone.

Wyposażenie i urządzenie stanowisk kierowania systemem logistycznym WLOP powinno zapewnić zbieranie, analizę, zobrazowanie odpowiednich informacji o sytuacji taktyczno-operacyjnej, logistycznej. O potrzebach, możliwościach w zakresie realizacji zadań wsparcia logistycznego, planowanym i dokonywanym manewrze siłami i środkami logistycznymi, sytuacji lotniskowej itp., przyjmowanie i stawianie zadań, wypracowanie decyzji logistycznej, kierowanie podwładnymi w czasie planowania i realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego, zbieranie informacji o realizacji zadań i rezultatach działania oraz zbieranie, analizę oraz ewentualne rozpowszechnianie doświadczeń.

Zaspokojenie większości z tych wymagań uzależnione będzie od wyposażenia w środki łączności.

Na stanowisku kierowania logistyką WLOP wykorzystywane są techniczne środki łączności, poczta polowa i łącznicy.

Do technicznych środków łączności stosowanych w kierowaniu systemem logistycznym WLOP zalicza się środki: radiowe, radioliniowe, radiotelefoniczne, sieci komputerowe, przewodowe itp. Środki te w kierowaniu systemem logistycznym powinny być wykorzystywane kompleksowo, co zapewnia ciągłość wymiany informacji między zasadniczymi ogniwami systemu logistycznego WLOP.

Środki radioliniowe - spełniają ważną rolę w zapewnieniu łączności pomiędzy stanowiskami kierowania logistyką poszczególnych ogniwi systemu. Środki te pracują w ścisłym powiązaniu ze środkami radiotelefonicznymi i przewodowymi.

Środki radiotelefoniczne - służą do prowadzenia bezpośrednich rozmów między osobami funkcyjnymi wewnątrz stanowisk kierowania na lotniskach, w bazach lotniczych, składach, składnicach, kolumnach zaopatrzeniowych itp.

Środki przewodowe wykorzystywane są w zasadzie w rejonach rozwinięcia stanowisk kierowania, do organizacji łączności wewnętrznej. Łączność przewodowa organizowana jest też między poszczególnymi stanowiskami kierowania systemu logistycznego WLOP. W warunkach stacjonarnego systemu logistycznego jest ona podstawową łącznością.

Poczta polowa i łącznicy - wykorzystywany jest ten rodzaj łączności do wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi ogniwami systemu wsparcia logistycznego WLOP. Środkiem lokomocji w tych warunkach będą samoloty i śmigłowce, a na mniejszych odległościach samochody i motocykle.

Należy stwierdzić, że obsada stanowiska kierowania wsparciem logistycznym bardzo często wykorzystuje do kierowania działalnością systemu logistycznego WLOP kanał łączności (radiowej, radioliniowej itp.) szefa sztabu WLOP.

Przekazywanie informacji niejawnych w systemie logistycznym WLOP odbywa się z zastosowaniem środków ochrony informacji. Do środków tych zalicza się urządzenia do zautomatyzowanego szyfrowania i kodowania informacji i ich deszyfrowania, tabele rozmównicze i inne.

W systemie kierowania wsparciem logistycznym WLOP stosuje się też środki ułatwiające pracę obsad stanowisk kierowania. Są to środki organizacyjno-techniczne, stosowane szczególnie do wymiany informacji wewnątrz stanowisk i między stanowiskami kierowania logistyką

WŁOP. Są to głównie proste urządzenia do przetwarzania, utrwalania informacji i powielania dokumentów, np. bezprzewodowe i przewodowe urządzenia "głośno mówiące" i abonenckie oraz radiotelefony, kalkulatory, przeliczniki, artymometry, automaty obrachunkowe, dyktafony, magnetofony, magnetowidy, komputery pracujące w sieci, maszyny do pisania, powielacze, drukarnie, a także zestawy niezbędnych środków biurowych. Wykorzystywane też są ruchome środki obliczeniowe, wyposażone w komputery odpowiednio oprogramowane, służące do wykonywania kalkulacji, prognoz, obliczeń potrzebnych do planowania procesów wsparcia logistycznego WŁOP oraz przechowywania niezbędnych informacji logistycznych.

ZAKOŃCZENIE

Każde zorganizowane działanie odbywa się według pewnych praw, zasad i reguł, których umiejętne stosowanie w określonych warunkach ma doprowadzić do końcowego efektu jakim jest osiągnięcie założonego celu działania.

Takie prawa, zasady i reguły ukształtowane na przestrzeni wieków i stanowiące część wiedzy wojskowej dotyczą też zbrojnych działań wojennych jako prowadzonych przez zorganizowaną siłę instytucji wojskowej tj. siły zbrojne.

Ponieważ siły zbrojne tworzą różne rodzaje wojsk i służb, to prawa walki zbrojnej i zasady, reguły sztuki wojennej dotyczą i są stosowane w działaniach bojowych w mniejszym lub większym zakresie przez każdy z rodzajów wojsk i służb, w tym również przez wojska logistyczne WLOP.

Stosowanie praw zasad i reguł sztuki wojennej wynika z ich historycznej słuszności i skuteczności. Wynika też głównie z potrzeby ścisłego współdziałania (synergiczności) w celu osiągnięcia wspólnego celu działania jakim jest zwycięstwo w walce, bitwie, operacji i wojnie.

Wynika z tego również, że w odniesieniu do działania systemu logistycznego WLOP, nie można mówić o innych zasadach niż zasadach sztuki operacyjnej.

BIBLIOGRAFIA

1. Koziej S., *Teoria sztuki wojennej*, wyd. Bellona 1993.
2. Kołodziejczyk B. *Co będzie jutro*, wyd. MON 1980.
3. Nożko K., *Zasady sztuki operacyjnej*, wyd. MON 1978.
4. Skibiński F., *Rozważania o sztuce wojennej*, wyd. MON, 1991.
5. Chocha B., *Rozważania o sztuce operacyjnej*, wyd. MON 1984.
6. *Słownik Podstawowych Terminów Wojskowych*, wyd. MON/Sztab Gen. WP. Warszawa 1977.
7. *Regulamin Walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych PRL. Część I*, wyd. MON. Warszawa 1985.
8. Mróz W., *Zarys kierowania i organizacji pracy dowódczej i sztabowej*, wyd. MON, Warszawa 1978.
9. *Dowodzenie Lotnictwem - część I*, zespół oficerów, ASG WP 1986.
10. Mańkowski R., *Zabezpieczenie techniczne i tylowe w dowodzeniu lotnictwem - część III - związek operacyjno-taktyczny lotnictwa*, wyd. AON 1990.
11. *Zasady działania logistyki SZ RP*, zespół oficerów, Sztab Gen. 1994.
12. *Wojskowy Przegląd Zagraniczny*, nr 2, 1987.

**ZAKRES KOMPETENCJI OSÓB FUNKCYJNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI
KIEROWANIA (DOWODZENIA, ZARZĄDZANIA) W SYSTEMIE
LOGISTYCZNYM WŁOP**

a. Dowódca WŁOP

Dowodzi WŁOP osobiście i przez sztab, a także przez swoich zastępców i szefów rodzaju wojsk i służb. Wojskami lotniczymi i obrony powietrznej dowodzi stawiając zadania dowódcom rodzajów wojsk, określa główny wysiłek tego lotnictwa, określa zasady bazowania i organizacji manewru lądowiskowego w stosunku do kierunku zagrożenia agresją.

Stawiając zadania szefowi logistyki WŁOP określa zadania organów logistycznych WŁOP do wykonania na rzecz WŁOP i między innymi sposób zaspokajania potrzeb logistycznych.

b. Szef logistyki WŁOP

Odpowiada za przygotowanie dowódcy WŁOP danych do decyzji i realizację zadań związanych z organizacją wsparcia logistycznego WŁOP.

W zakresie wsparcia logistycznego WŁOP odpowiada za:

1. **Odnosnie do służb zaopatrzenia:** organizowanie dowozu środków materiałowych typu ogólnowojskowego i lotniczego; organizację pomocy medycznej oraz ewakuację porażonych i chorych ze ZTO WŁOP, organizowanie i zapewnienie wsparcia komunikacyjnego dla ZTO WŁOP, rozpoznania sanitarnego wojsk i ludności cywilnej w rejonie rozmieszczenia ZTO WŁOP, współpracę szefa logistyki rejonu logistycznego WŁOP i szefa logistyki ZTO WŁOP w zakresie zaopatrywania w środki typu lotniczego; kierowanie działalnością podległych służb logistycznych z uwzględnieniem potrzeb ZTO WŁOP, organizowanie zbiórki i ewakuacji uszkodzonego i zbędnego sprzętu i materiałów ogólnowojskowych w tym i z ZTO WŁOP.

2. **Odnosnie do służb eksploatacji (technicznych):** organizowanie i zapewnienie wykonania przedsięwzięć rozpoznania technicznego, ewakuacji i remontu uszkodzonego uzbrojenia oraz sprzętu ogólnowojskowego i lotniczego będącego w wyposażeniu ZTO WŁOP; kierowanie specjalistyczną działalnością podległych jednostek remontowo-ewakuacyjnych z uwzględnieniem ich działalności na korzyść ZTO WŁOP; nadzór nad prawidłową eksploatacją uzbrojenia i sprzętu technicznego ogólnowojskowego i lotniczego (przez specjalistów z WŁOP); określenie miejsc rozwinięcia i przemieszczenia elementów wsparcia technicznego itp.

Ponadto w odniesieniu do całokształtu spraw wsparcia logistycznego szef logistyki WLOP udziela wytycznych odnośnie wykorzystania zasobów miejscowych i zdobycy wojennych przez ZTO WLOP, wydaje polecenia szefom logistyki ZTO WLOP w zakresie organizacji wsparcia logistycznego działań bojowych ZTO WLOP, przekazuje wytyczne i wydaje polecenia oraz stawia zadania podległym służbom w zakresie udzielania pomocy w organizacji wsparcia logistycznego ZTO WLOP, wydaje zarządzenie (rozkaz) logistyczne, w którym ujmuje wyżej wymienione sprawy, a poza tym określa zasady korzystania przez ZTO WLOP z dróg manewru, dowozu, ewakuacji oraz rejonów rozmieszczenia elementów logistycznych własnych i przelozonego oraz sąsiadów.

Dowódca ZTO WLOP odpowiada za organizację i realizację działań bojowych, głównie wykorzystania sił i środków własnych oraz organizację współdziałania między ZTO a WLOP. W zakresie kierowania działaniami ZTO WLOP stanowią organ dowodzenia dowódcy WLOP. Wsparciem logistycznym ZTO WLOP kieruje przez szefa logistyki tego związku. W tym zakresie dowódca ZTO WLOP wydaje zarządzenia (rozказы) o wsparciu logistycznym działań bojowych ZTO WLOP.

Szefowie logistyki ZTO WLOP, podlegają bezpośrednio dowódcy ZTO WLOP i odpowiadają za wsparcie logistyczne działań bojowych związku. W tej kwestii ściśle współpracują i podlegają szefowi logistyki WLOP. Do ich obowiązków należy: bieżąca znajomość rozmieszczenia oraz ukończenia służb i pododdziałów logistycznych ZTO, jak również ich możliwości wykonania zadań, prowadzenia aktualnego rozliczenia i planowanie potrzeb sił i środków wsparcia logistycznego działań bojowych ZTO w postaci "Planu wsparcia logistycznego działań bojowych ZTO", przyjmowanie codziennych meldunków o realizacji zadań wsparcia logistycznego od podległych służb i pododdziałów logistycznych, opracowywanie zbiorczych meldunków i przekazywanie ich do sztabu WLOP; planowanie i uzgadnianie ze służbami komunikacji wojskowej WLOP i OW dróg przemieszczania rzutów wsparcia naziemnego pododdziałów i oddziałów ZTO; planowanie przebazowania ZTO w ścisłym współdziałaniu z wydziałem operacyjnym WLOP; opracowywanie i składanie dowódcy meldunków i propozycji odnośnie do organizacji wsparcia logistycznego działań bojowych tego związku; opracowanie danych do legendy "Planu działań bojowych ZTO".

Szefowie logistyki ZTO WLOP do wykonywania wyżej wymienionych zadań w składzie organu logistyki ZTO mają odpowiednich specjalistów zgromadzonych w pionach eksploatacji i zaopatrzenia. Do obowiązków specjalistów pionu eksploatacji wydziału logistyki ZTO należy: opracowywanie planów przedsięwzięć wsparcia technicznego (w tym inżynierjno - lotniczego) działań bojowych ZTO WLOP; prowadzenie i uzupełnianie inżynierjno-operacyjnych obliczeń we współpracy z nawigatorem ZTO lotnictwa; codzienna analiza meldunków o stanie sprzętu technicznego ZTO, dokonanych remon-

tach w polowych i stacjonarnych warsztatach i zakładach; przygotowanie i przekazywanie dobowych meldunków dotyczących sprzętu i personelu technicznego w pododdziałach i oddziałach ZTO do sztabu WLOP; przygotowywanie szefowi logistyki ZTO danych odnośnie możliwości realizacji zadań wsparcia technicznego działań bojowych.

Do obowiązków natomiast specjalistów pionu zaopatrzenia należy: codzienna analiza meldunków o stanie środków materiałowych w pododdziałach i oddziałach ZTO; prowadzenie analizy zużycia specjalistycznych i ogólnowojskowych środków bojowych oraz zgłaszania potrzeb ich uzupełniania; planowanie i rozliczanie potrzeb sił i środków zaopatrzenia w trakcie działań bojowych ZTO; sporządzanie i składanie do sztabu WLOP codziennych (dobowych) zbiorczych meldunków o stanie środków materiałowych oraz potrzebach służb zaopatrzenia; opracowywanie danych szefowi logistyki ZTO odnośnie sposobu zaopatrywania w środki materiałowe ZTO; ustalanie potrzeb i składanie zapotrzebowań na żołnierzy - specjalistów służb zaopatrzenia oraz na części zamienne do techniki wojskowej.

Specjaliści obu pionów utrzymują ścisłą łączność z odpowiednimi specjalistami w WLOP.

